

2.3

Kyst- og fjordbrisling

Else Torstensen

else.torstensen@imr.no

Status og råd

Det foreligger ikke noe bestandsestimat for brislingbestandene i fjordene. Etter noen år med små fangster viser landingsdataene en økning i 2008. Det norske kystfisket etter brisling vest for Lindesnes er ikke kvoteregulert. Den årlige fangstmengden avtales i forhandlinger mellom Norges Sildesalgslag og hermetikkindustrien. Brisling øst for Lindesnes forvaltes gjennom en kvoteavtale med EU (Skagerakavtalen). Fra og med 2007-sesongen er kystbrislingen fredet frem til 31. juli.

Havforskningsinstituttet foretar akustiske mengdeberegninger av brisling i fjordene på høsten. Akustiske mengdeindeksere av årets yngel er grunnlag for prognoser for neste års fiske. Ved å sammenligne mengdeindeksene ett år med foregående års indeks og fangstutbytte, er prognosene et uttrykk for sannsynlig økning eller reduksjon i fangst i forhold til året før.

Fiskeri

Foreløpige data for 2008 indikerer at de totale landingene vil ligge på ca. 3 200 tonn. Av dette er om lag 900 tonn tatt på Østlandet, en reduksjon på nær 45 % fra

2007. Landingene av kystbrisling fra vestlandsfjordene var på om lag 2 290 tonn, hvorav ca. 60 % ble tatt i Hardangerfjorden. Fisket foregikk stort sett i Hardangerfjorden og Sognefjorden. Det var gode prognoser for Sognefjorden, men at forholdene skulle bli så gode i Hardangerfjorden høsten 2008, forutså vi ikke ut fra yngelforekomstene høsten 2007. Sist høst sto det gode forekomster av små yngel fra Tittelsnes og inn Hardangerfjorden. De var små og tynne og spørsmålet er om de vil klare overvintringen.

Fisket på kyst- og fjordbrisling er et sesongfiske som i hovedsak foregår på sensommeren og tidlig høst. Det utøves i dag av kystnotfartøy (< 28 m). Brislingen fra dette fisket anvendes nesten utelukkende til konsum, som brislingsardiner og ansjos. Industriens kvalitetskrav (størrelse og fettinnhold) avgjør når og hvor fisket skal åpnes og gjennomføringen av fisket i de enkelte fjordene.

Det har vært en klar nedgang i totalfangstene i perioden 1961–2004. Det er ikke klart hva denne nedgangen skyldes, men det antas å ha sammenheng med endringer i mer storstilte miljøforhold. De siste årene er det en oppadgående trend (Figur 2.3.1) i totale landinger. I området Stad–Lindesnes

Brisling er en stimfisk som lever pelagisk og sjelden finnes dypere enn 150 m. Brislingen foretar ofte vertikale vandringar i takt med vekslinger i dagslyset og går mot overflaten når lysstyrken minker. Om sommeren står den høyt i sjøen, ofte nær/overflaten.

Brisling i våre farvann blir sjelden eldre enn 4–5 år med dominans av 0- og 1 år gammel. Siden fangstgrunnlaget er avhengig av forekomstene av ung brisling, blir fisket i stor grad påvirket av variasjoner i årsklassenes styrke. Ved god vekst kan årets yngel nå en størrelse på 9,5–10 cm i løpet av høsten, og vil komme inn i fangstene allerede i 4. kvartal. Brisling blir kjønnsmoden 1–2 år gammel, sannsynligvis avhengig av veksten første leveår.

Vi vet lite om brislingens bestandstilhørighet, om rekruttering og vandringar.

Den gyter i fjordene, men det meste av produksjonen antas å komme fra rekruttering utenfra. Det er gode indikasjoner på at brislingen som står i fjordene om høsten overvintrer og danner grunnlaget for neste års fiske.

Mengdeindeksene for 0-gruppebrisling høsten 2008 tyder på bedring i fangstgrunnlaget for 2009-sesongen i enkelte fjordområder som Hardangerfjorden og Sognefjorden.

Brisling

Sprattus sprattus

Familie: Clupeidae

Maksimumstørrelse: 19,5 cm og 54 g

Levetid: Sjelden mer enn 4–5 år

Leveområde: Finnes utbredt fra Svartehavet til Finnmark; i kyst- og fjordområdene langs vestkysten av Norge, men sjelden nord for Helgelandskysten. De viktigste områdene er Østersjøen, Skagerrak–Kattegat og Nordsjøen.

Hovedgyteområde: Hovedgyteområde er ikke kjent. I våre nærområder gyter brislingen pelagisk i Nordsjøen, Skagerrak–Kattegat og i fjordene.

Gytetidspunkt: Lang gyttesesong. Den viktigste perioden i våre farvann er mai–juni.

Ernæring: Brislingen er planktonspiser med små krepssdyr (hoppekreps) som viktigste føde. Den er selv en viktig matfisk for andre arter som sjøørret, hvitting, torsk og andre torskefisk.

ble det i 2004 tatt totalt 370 tonn i fjordene (Tabell 2.3.1), det laveste på mange år, men de to siste årene har landingene økt til 1200–1350 tonn. Mens det i 2007 var et meget bra brislingfiske (ansjosbrisling) i Oslofjorden og dårlig vest av Lindesnes, var forholdene snudd i 2008.

EPIGRAPH

I 2008 startet Havforskningsinstituttet et nytt prosjekt, EPIGRAPH, som skal foregå i to fjordområder; Hardangerfjorden og Porsangerfjorden. Dette for å øke kunnskapen om struktur og dynamikk i fjorder på kysten. I Hardangerfjorden er noen av hovedspørsmålene relatert til bestandstilørighet av brisling. Er det lokale bestander eller rekrutteres brislingen fra kyst- og havområder utenfor?

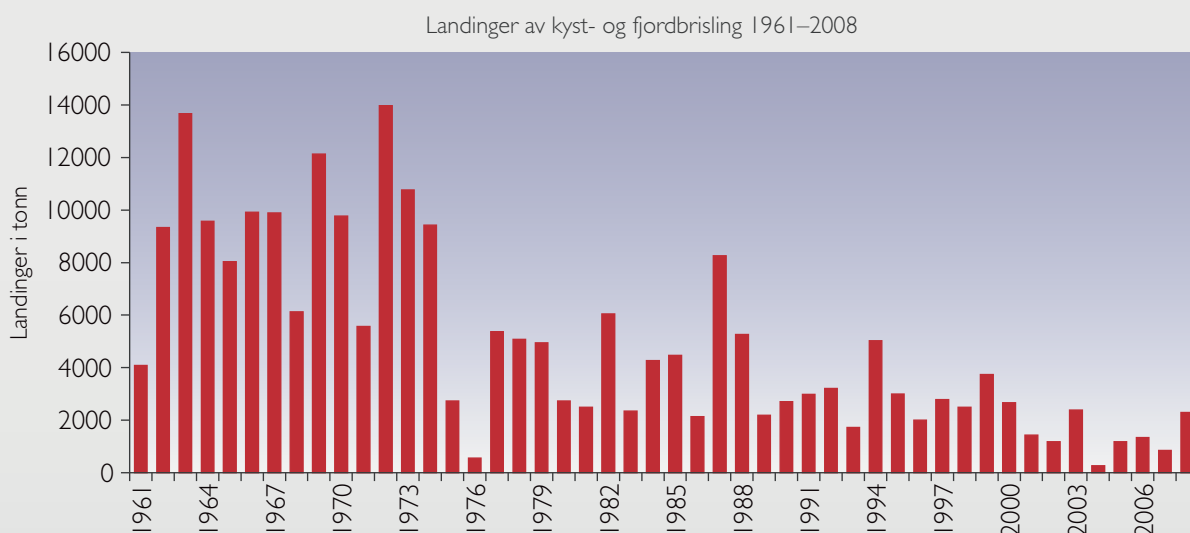
Coastal Sprat

Sprat fishery in the fjords is performed by coastal seiners in a fishery for human consumption (canning industry). Total landings of sprat for the canning industry was about 3,200 tonnes in 2008. Though this represented an increase compared to the last years, it was still less than the demand from the industry (about 3,400 tonnes). The sprat catches in the Oslofjord made about 900 tonnes, of which older and larger sprat were the dominant. The preliminary abundance indices of 0-group sprat indicate that the catches in the 2009-fishery will be at the same level as for 2007. Older fish might represent an additional source for the fishery in some areas.

Tabell 2.3.1

Brislinglandinger (tusen tonn) i norske kyst- og fjordområder 1993–2008.
Sprat landings (thousand tonnes) from Norwegian coastal and fjord areas 1993–2008.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Trøndelag-Helgeland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møre og Romsdal	0,2	0,3	0,8	1,3	0,3	0,2	0,0	0,2	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Stad-Lindesnes	1,8	4,4	2,8	1,7	3,5	2,3	2,7	2,6	1,4	1,2	2,2	0,4	1,2	1,4	0,8	2,3
Skagerrakkysten	1,2	0,7	0,5	1,0	0,4	1,1	0,2	0,9	1,4	1,6	0,9	1,1	0,7	0,3	1,6	0,9
Total	3,2	5,4	4,1	4,1	4,2	3,6	2,9	3,7	2,9	3,1	3,1	1,5	2,0	1,6	2,5	3,2

Figur 2.3.1

Totale brislinglandinger (tonn) i kyst- og fjordfisket på Vestlandet, 1961–2008.
Sprat landings (tonnes) in the Norwegian coastal and fjord fishery west in the western Norway, 1961–2008.